HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואמר רבא [א]הני תרתי בועי דסמיכי להדדי לית להו בדיקותא [ב]חדא ומתחזיא כתרתי מייתינן [א]סילוא ובזעינן לה אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי נינהו וטרפה ואמר רבא [ג]ה' אוני אית לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מימינא ותרתי משמאלא [ד]חסיר או יתיר או חליף טרפה ההוא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא א"ל מאי אמר לך א"ל אכשרה ניהלה א"ל הדר עיילה קמיה א"ל זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא [ה]לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדרא דאוני אבל ביני ביני טרפה ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי סבר רב אשי למיטרפה א"ל רב הונא מר בר אויא [ו]כל הני [ב]חיוי ברייתא [א] הכי אית להו וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא והני מילי מגואי אבל

תרתי בועי דסמיכי אהדדי. קיס ליה לרבא דאין סמוכות אלא מחמת נקב שהיה בריאה והעלה הנקב את הבועות הללו סביביו: **חדא ומתחזיא כתרתי.** ואם אחת היא ונראה כמין סדק באמצעיתה ודומה לב': **בזעינן לה.** באחת מצדיה: **תלת מימינא.** דבהמה והיא לימין הטבח כשהיא תלויה ברגליה ובני מעיה כלפי הטבח: **יתיר.** סבירא ליה לרבא דכנטול דמי. ולית הלכתא כוותיה כדאמרינן בסמוך וראיתי שהכשירה מורי רבינו יעקב אבל בחסיר וחליף הלכה כמותו דליכא מאן דפליג: **אמר ליה.** רב אחא לטבח כשילא מן הבית: **מאי אמר לך.** מרימר: **אמר ליה.** רב אחא לטבח: **הדר עיילה קמיה.** דלמא לא עיין בה שפיר. דסבירא ליה לרב אחא הא דרבא: **וה"מ.** דיתרת כשרה דקיימא בדרא דאוני: **אבל ביני ביני.** כגון מלמטה לערוגה כעינוניתא דוורדא (א) ב]שהיא בין שתי הערוגות מלמטה או שיש אחת באמצע האומא על גבה שלא כסדר חיתוכא דאוני טרפה: ג]**ברייתא.** רועות באפר. ואמרי לה ברייתא בריאות ושמנות: **עינוניתא.** כמו אינוניתא אונה קטנה. דוורדא על שם ד]קלישתה ואדומה: **וה"מ מגואי.** מתחת: ג) **אפילו כטרפא דאסא.** קטנה כעלה של הדס. ומדסבר רב אשי למיטרפה שמע מינה לאו אורחה ובהני דידן דאית ברובא דידהו אי משכחינא ריאה דלית בה עינוניתא כשרה. ויש אומרים שאם חסרו אונות הימין מצטרפין לה בהדייהו הואיל ויתרת היא ובתשובת ה]הבבליים מצאתי כן אבל לא שמעתי ואין הדבר נראה בעיני הואיל ולא קיימא בדרא דידהו יתרת היא ואותם הראויות להיות ו]חסרות והויא לה כחליף וטרפה וכדמשתכחן תרתי עינוניתא שמעתי מפי מורי הזקן שנחלקו בה גדולי הדור ר' יהודה בן רבי ברוך וחביריו ולא פירש לי דעתו ונראה לי שהיא טרפה דהא יתרת דביני ביני היא ולאו אורחה דחדא גופה לא אכשרן אלא משום דכל הנך ברייתא הכי אית להו: דדמיא

דכסדרן כשרה היינו במקום שסמוכות האונות זו לזו דחברתה מגינה על הנקב ז] אם כן בחנם הוה מחלק בין כסדרן לשלא כסדרן אם היה חילוק אפילו כסדרן ואם היינו מפרשים היינו רביתייהו שזהו גידולה שרגילה הסירכא לבא שם בלא נקב הוה ניחא אבל ר"ח פירש רביתייהו הוי כמו מרבעיתייהו כלומר היינו דרך רביעתו והיה נראה לפרש דרגילה הסירכא לבא בכל מקום בריאה בלא נקב מתוך שהיא שואבת כל מיני משקה והא דטרפה שלא כסדרן היינו משום שסופה להתפרק וחשיב כנקובה כיון שסופה לנקב אבל קשה מהא דאמר לקמן (דף מח.) גבי ריאה הסמוכה לדופן דרב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי ומאי בדיקה שייך והא לעולם לא תצבצב כיון דהסירכא עולה בלא נקב ומיהו בלאו הכי קשה דכי אמרינן נמי דמחמת נקב היא בזה איך היה יודע ע"י שלא תצבצב שהסירכה זו מחמת דופן כי נמי ניקבה הריאה לא תצבצב שהקרום סותם את הנקב וטרפה היא דסופו ליפסק כשאינה סרוכה במילר החזה במקום רביתא דאוני כדלקמן אלא שאני התם דחומרא בעלמא הוא דעביד דמן הדין יש לתלות בדופן דאיכא ריעותא והוא היה בודק להחמיר דאי מתרמי ח] דהיא מבצבצא הוה טריף ומיהו קשה דקאמר מר זוטרא הא דרב נחמיה דבדיק לה בפשורי אדרבא מתינן לה אתרי אוני דסריכי שלא כסדרן והיא בדיקה הויא כדי להכשיר אי לא מבצבצא והשתא והלא לעולם לא תצבצב ומיהו היינו הא דפריך עליה בשלמא הכא תלינן בדופן אבל התם אי האי אינקב טרפה ואי האי אינקב טרפה ופירש שם בקונטרס בשלמא הכא בדיק לה דאי לא מבצבצא לא אמרינן דניקבה ונסתמה דכיון דאיכא למיתליה בדופן תלינן בדופן וכשרה אלא הכא גבי תרתי אוני מכדי סירכא זו מחמת מכה היתה והי מינייהו דאינקוב טרפה והא דלא מפקא זיקא קרום עלה בה וסתמה ומיהו לפירושו שפירש שקרום עולה בלא נקב קשה הלשון דלא הוה ליה למימר אי האי אינקיב אלא אי האי מינקיב ושמא אינקיב הוי כמו מינקיב ויש ליישב פירוש הקונטרס אע"ג דקרום העולה מחמת מכה אינו קרום היינו כשאינו סרוך בשום מקום אבל כשהיא סרוכה במקום שאינה עומדת להתפרק סותמתה ומגינה יותר שהקרום הולך וחזק ומיהו הא דפריך רב יוסף לרבינא גבי ריאה שניקבה ודופן סותמתה ט] אי לא סביך (ב) אמאי טרפה כו' ה"נ הוה מצי לאקשויי אמאי דמכשר רבא תרי אוני דסמיכי אהדדי כסדרן כיון דניקבה אמאי כשר ע"י סתימת הסרכא אלא דרב יוסף שמע הא דרבינא ברישא ופריך עלה ואי הוה שמיע ליה מילתא דרבא הוה נמי פריך עלה ומתוך הלכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים שכתב הרב ר' יוסף ט"ע משמע נמי שהסרכא מחמת נקב היא בלא שמצריכין נפיחה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סמוכות וסרוכות בצלעות או בבשר שבין הצלעות והשתא אם הסרכות באות בלא נקב א"כ כסדרן למה צריך נפיחה כיון דלא י] תתפרק וכן בריאה הסרוכה לדופן במקום רביתא דאוני יא] ד) אם לאו דאמר דאין סירכא אלא מחמת נקב ואז אתי שפיר דבדקינן לה בנפיחה שמא עדיין לא נסתם הנקב ואונא הסרוכה לאומא והיא אללה פירש בקונטרס מעשה בא לידי ושאלתי את פי רבינו יעקב ב"ר יקר והתירה לי לאכול ופירש לי טעמו וטעם האוסרין ונראה לו דברי ור"ת פסק לאיסור ואמר דכל המאכיל אונה סרוכה באומא מאכיל טרפות בישראל דנראה טעם האוסרין דרבא לא הכשיר אלא בתרי אוני ואומא אין שם אונא עליה אלא שם ריאה כדאמר רבא ה' אוני יש לה לריאה ואם איתא שבעה מבעי ליה ולכך קראוה ראשונים אומא לפי שאינה בכלל אונות דשם ריאה עליה שזהו עיקר הריאה ובאוני התיר רבא כמו שמפרש בקונטרס שעומדת במילר החזה כדלקמן ואינה מתפרקת אבל באומא דהיינו ריאה לא התיר ועל המתיר להביא ראיה וכן בה"ג ובתשובת הגאונים והר"ר משה דפונטייז"א יב] ונזכר בערוך עם הגאונים וכן נוהגים בכל מקום לאיסור חוץ ממקומו של רבינו שלמה שפשט היתר וכל רבותיו אוסרין חוץ מרבו (של) הזקן ואנו ממקום שפשט היתר של רש"י וכתב הר"י ז"ל שרבינו גרשום ורבינו נחשון גאון ור"ח ורבינו שמואל ור"י בן רבינו יהודה כולם מתירים ובתוספות רבינו יהודה מצאתי להתיר בשם ריב"א דאי לא הוה אומא בכלל אוני לא תמלא שלא כסדרן בשמאל ורבא אמר סתם בין בימין בין בשמאל והא דלא אמר שבעה אוני אית לה לריאה משום חסיר וחליף נקט חמשה דאומא אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא יג] לחמשה אוני ועוד נמי נראה דאפילו אם אין אומא שם אונא עליה מכל מקום נקט רבא אוני לאשמעינן דאפילו באוני שלא כסדרן טרפה כדמפרש בקונטרס ואי הוה נקט אונא הסרוכה לאומא הוה אמינא דאונא באונא אפילו שלא כסדרן כשרה: **אי שפכי אהדדי חדא היא וכשרה.** כתב בעל הלכות גדולות דבועות בשיפולי ריאה דהיינו בשיפולי אונות או אומות טרפה ופירש הטעם דכל יתר כנטול דמי ותימה דמה ענין זה אצל זה ואי חשיב ליה יתר בסוף ריאה הכי נמי באמצע ואין לאסור מפני שנראה כשתי בועות דהא מכשרינן היכא דשפכי אהדדי ושמא הטעם דכשעומד בסוף סופו ליפסק ולינקב וטוב ליזהר שכל דבריהם דברי קבלה וכן פסק רבינו יד] גרשום וכתב דאי מהדר לה הודרנא בישרא כשרה: **ואי לאו טרפה.** כתוב בהלכות טרפות של רבינו גרשום דאפילו יש הפסק ביניהם כחוט השערה טרפה משמע דאי איכא ביניהן כשני חוטין לא חשיב סמיכי אהדדי וכשרה וכתב רבינו יהודה דוקא בועות שיש בהן מוגלא אבל נמחים קשין אפילו סמיכי כשרה וכן פירש רבינו שמואל: **כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו.** והא דאמר דביני ביני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לעינוניתא דורדא פירש בקונטרס דכי משתכחן תרתי דטרפה דהא יתרת דביני וביני לאו אורחה דחדא גופה לא טו] אכשר אלא משום דכל הני עיזי ברייתא הכי אית להו ואם אין לה אפילו אחת כשרה ורבינו אפרים אומר דעל אחת לא היה אומר כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו טז] ולא היה סבור רב אשי למטרפה דהא כולהו אית להו אלא ודאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דהני עיזי ברייתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה דאין ראיה מבהמות שלנו דשמא חלוקות משלהם כדאשכחן בפרק הלוקח בהמה (בכורות דף יט:) דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן ובהמות שלנו יולדות לפעמים בשנה שניה ה) אם לא שנאמר דכשיולדת בשנה שניה תשש כחה ושוב לא תלד עד שנה רביעית ועמא דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא משמע כפירושו דאין שם אלא היא דלא מסתבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מצטרפת להשלים:

אבל

מסורת הש"ס

א) [ברש"י יומא עה: ד"ה כסלוים פירש קולים בלשון ארמי], ב) [לעיל מג: לקמן נח:], ג) שייך לע"ב, ד) נ"א אבל אי אמרינן, ה) [ועיין תוס' בכורות יט: ד"ה פרה ותוס' ע"ז כד: ד"ה פרה וכו'],

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל ביני וכו' דוורדא או שהיא: (ב) תוס' ד"ה (בדף הקודם) היינו וכו' אי לא סביך מאי כצ"ל ואות א' נמחק:

* * *

מוסף רש"י

הני תרתי בועי דסמיכי להדדי. אם יש שני בועות בריאה ואין חוט הריאה מפסיק ביניהן טריפה, דאמרינן מחמת נקב שהיה ביניהן נדבקין יחד ועלה ביניהם קרום וקי"ל קרום שעלה מחמת מכה אינו קרום וטריפה, כי עתיד לילך זה הקרום ויעמוד הנקב ותמות מיד (הפרדס עמ' קמ). **ה' אוני אית לה לריאה.** לבד מתרי האומות הגדולות (שם עמ' קמא). **או חליף.** היינו חסרה ממקום שהיא ראויה להיות שם (לעיל מג.). **חיוי ברייתא.** הרועות באפר וביערים (לעיל מג:).

עין משפט נר מצוה

פ א ב מיי' פ"ז מהל' שחיטה הל' י"א סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לו סעי' ג:

פא ג מיי' שם פ"ח הל' י"א סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לה סעיף ב ובהג"ה:

ד [מיי' שם הלכה ב ג טוש"ע שם סעיף א]:

פב ה ו מיי' שם הל' י"א טוש"ע שם סעיף ג:

* * *

שיטה מקובצת

א] כל הני חיוי ברייתא ואמרי לה כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו: **ב]** כעינוניתא דוורדא או בין שתי: **ג]** בַּרייתא רועות באפר ואמרי לה בָּרייתא בריאות ושמינות: **ד]** דוורדא על שם שהיא קלישתא ואדומה: **ה]** ובתשובת הגאונים הבבליים: **ו]** ואותן הראויות להיות חסרו והויא לה: **ז]** מגינה על הנקב ניחא אבל א"כ בחנם: **ח]** דאי מתרמי דמבצבצא הוה טריף: **ט]** אי לא סביך מאי טרפה כו' כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סרוכות ושוכבות אצל צלעות או בבשר: **י]** למה צריך נפיחה כיון דלא מתפרק: **יא]** אי לאו דאמרי' וכו'. נ"ב נ"א אבל אם אמרי' דאין סרכה אלא מחמת נקב אתי שפיר הא דבדקינן בנפיחה וכו': **יב]** והר"ר משה דפונטייזה הנזכר בערוך: **יג]** אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא לאוני: **יד]** דברי קבלה וכן פסק רבינו חננאל וכתב דאי מהדר לה הדרנא כשרה הס"ד: **טו]** דחדא גופה לא אכשרינן אלא: **טז]** ולא הוה סבר רב אשי למטרפה דהא כולהו הכי אית להו אלא ודאי אפי' על השניה קאמר דכשרה:

* * *

רבינו גרשום

בבועא דלא אמרינן נקבינן בועא אחריתי אם דמו הנקבים להדדי דאמרינן לאחר שחיטה ניקבה ותהא כשרה אבל אזלינן לחומרא ואמרינן קודם שחיטה הוא: הני תרתי בועי דריאה דסמיכין להדדי כו' דאמרינן כיון דסמיכין להדדי [חיישינן שמא יש] נקב בינתים ולא אתי מידי לסתומי הנקב: ואי לא תרתי אינון וטרפה כלומר דאמרינן נקב בינתיים: כל הני חיוי ברייתא הכי אית להו ואיכא דאמרי כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו: